

POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

AUTORKA PRÁCE: Genderová analýza učebnic „Občanské výchovy“ (ve vztahu k povolání)

NÁZEV PRÁCE: Bc. Hana Lojková

Diplomová práce Hany Lojkové přináší rozbor tří učebnic občanské výchovy. Autorka si klade otázku, jak občanská výchova přispívá k utváření představy dětí o genderové segregaci trhu práce a tím i o jejich vlastní vzdělávací a profesní kariéře. Autorka správně předpokládá, že na většině základních škol není zaveden předmět Volba povolání a tudíž předmět Občanská výchovy nabízí dětem jediný systematický a dlouhodobě budovaný vhled do profesního života. Současně autorka rozšiřuje pozornost z pracovního uplatnění žen a mužů na celkové pojetí maskulinity a femininity v učebnicích, neboť jednotlivé oblasti lidského života (profesní a ostatní sféry) jsou vzájemně provázané. Volba tématu je podrobně, logicky zdůvodněna.

Práce má úctyhodný rozsah 120 stran. Text je velmi hutný, místy dokonce až příliš (odlehčení a zkrácení, a to zejména vynecháním redundantních informací by práci čtenářsky prospělo). Stylisticky i formálně je práce na vysoké úrovni.

Teoretická část obsahuje všechna relevantní témata. Autorka se podrobně věnuje školnímu vzdělávání, kariérovému poradenství a genderové rovnosti ve školním prostředí. K pramenům je přístupováno dostatečně kriticky a jednotlivé přístupy (poznatky) jsou k sobě vzájemně vztaženy. Vylepšením práce by mohlo být zahrnutí ještě dalších pramenů – konkrétně zahraničních rozborů kurikula a učebnic.

V empirické části nechybí objasnění osobních a teoretických východisek a metodologická diskuse. Cíle analýzy byly nastaveny ambiciózně, ale přitom reálně. Analýza dat byla provedena jak kvantitativně (za pomoci plného repertoáru statistických procedur), tak kvalitativně (s využitím kvalitativní obsahově-tematické analýzy a postupů diskursivní analýzy). Hloubka kvantitativní analýzy je zcela ojedinělá – neznám jiný rozbor učebnic, který by využil v podobné míře statistické testování. Oceňuji přitom nasazení autorky, pro niž nebyly postupy důvěrně známé a musela se jejich aplikaci i interpretaci během výzkumu doučit. Kvalitativní analýzu pokládám rovněž za zdařilou – autorce se podařilo efektivně propojit vhledy do dílčích aspektů (reprezentovaných ukázkami v textu) s obecnější rovinou zastřešujících témat.

Limitem analýzy je, že autorka primárně aplikovala kategorie vycházející z „Příručky pro posuzování genderové stereotypnosti učebnic“. To nepokládám za chybu. Schopnosti autorky by ale dovolovaly pokusit se vytvořit na základě učebnicových textů zcela vlastní kategoriální systém. S ním by pak bylo možné porovnat kategorie z příručky a výsledky analýzy s jejich použitím. Na základě toho by případně bylo možné i příručku revidovat. Již při stávající analýze je ale pravděpodobné, že autorka může navrhnout nějakou úpravu příručky, resp. kritérií nestereotypních učebnic, která používají recenzentky a recenzenti v procesu udělování schvalovacích doložek. Bylo by možné takovou úpravu představit při obhajobě?

Ačkoliv genderových analýz učebnic máme v českém prostředí již k dispozici několik (včetně analýzy občanské výchovy), tato diplomová práce se z nich vymyká. Jak bylo ukázáno, rozdíl nacházím ve dvou směrech – v teoretickém ukotvení a v preciznosti i hloubce vlastní analýzy.

Závěr: Diplomovou práci Hany Lojkové považuji za vysoce kvalitní. Plně ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.